

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 76/12
Λουξεμβούργο, 12 Ιουνίου 2012

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-617/10
Åklagaren κατά Hans Åkerberg Fransson

Κατά τον γενικό εισαγγελέα Pedro Cruz Villalón, ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν εμποδίζει την επιβολή ποινικών κυρώσεων για πραγματικά περιστατικά για τα οποία έχουν ήδη επιβληθεί κυρώσεις διά της διοικητικής οδού και αφορούν την ίδια συμπεριφορά

Ωστόσο, η απαγόρευση της αυθαίρετης δράσεως απαιτεί να συνεκτιμάται η προϋπάρχουσα διοικητική κύρωση προκειμένου να μετριάζεται η ποινική κύρωση

Πέραν της Ένωσης, τα κράτη μέλη της έχουν κυρώσει, μαζί με άλλα ευρωπαϊκά κράτη, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ). Η τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την εν λόγω Σύμβαση διασφαλίζεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που έχει την έδρα του στο Στρασβούργο.

Εκ παραλλήλου, επ' ευκαιρία της θεσπίσεως της Συνθήκης της Λισσαβώνας, η Ένωση απέκτησε έναν Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων που έχει δεσμευτικό χαρακτήρα. Ειδικότερα, ο Χάρτης αναγνωρίζει την αρχή *ne bis in idem*, ήτοι το δικαίωμα του προσώπου να μη δικάζεται ή να μην τιμωρείται **ποινικά** δύο φορές για το ίδιο αδίκημα.

Στην περίπτωση που ένα θεμελιώδες δικαίωμα κατοχυρώνεται τόσο στον Χάρτη όσο και στην ΕΣΔΑ, ο Χάρτης ορίζει ότι το εν λόγω δικαίωμα πρέπει να έχει την έννοια και την εμβέλεια που απορρέει από την ΕΣΔΑ.

Ο Η. Å. Fransson είναι ανεξάρτητος επαγγελματίας. Κατά τα οικονομικά έτη 2004 και 2005 παρέβη στη Σουηδία τις υποχρεώσεις του περί παροχής φορολογικών στοιχείων.

Στις 24 Μαΐου 2007, οι σουηδικές φορολογικές αρχές επέβαλαν στον Η. Å. Fransson πρόστιμο λόγω των φορολογικών παραβάσεων που διέπραξε, από το ποσό δε αυτό 4 872 σουηδικές κορώνες αφορούν την παράβαση των ρυθμίσεων περί ΦΠΑ - του οποίου η λειτουργία ρυθμίζεται από μια οδηγία του 2006¹. Όσον αφορά το οικονομικό έτος 2005, οι σουηδικές αρχές επέβαλαν άλλο πρόστιμο, από το ποσό του οποίου 3 255 σουηδικές κορώνες αφορούν την παράβαση των ρυθμίσεων περί ΦΠΑ.

Προσφυγή δεν ασκήθηκε ούτε κατά του προστίμου για το οικονομικό έτος 2004 ούτε κατά του προστίμου για το οικονομικό έτος 2005, οπότε οι σχετικές αποφάσεις περί επιβολής τους κατέστησαν απρόσβλητες. Εν συνεχεία, τον Ιούνιο του 2009, ασκήθηκε ποινική δίωξη κατά του Η. Å. Fransson. Πράγματι, η Εισαγγελία κατηγορεί τον Η. Å. Fransson ότι διέπραξε το αδίκημα της φοροδιαφυγής κατά τα φορολογικά έτη 2004 και 2005. Το αδίκημα για το οποίο κατηγορείται ο Η. Å. Fransson τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή έως έξι έτη. Τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται η κατηγορία της εισαγγελίας είναι τα ίδια με αυτά επί των οποίων στηρίχθηκε η διοικητική κύρωση που επιβλήθηκε στις 24 Μαΐου 2007.

Στη συνάφεια αυτή, το Haparanda tingsrätt (πρωτοδικής του Haparanda Σουηδία), ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η ποινική δίκη, ερωτά το Δικαστήριο εάν η αρχή *ne bis in idem* που προβλέπει ο

¹ Οδηγία 2006/112/EK του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (ΕΕ L 347, σ. 1).

Χάρτης εμποδίζει κράτος μέλος, οσάκις αυτό εφαρμόζει τις ρυθμίσεις περί ΦΠΑ, να επιβάλλει και διοικητικές και ποινικές κυρώσεις για τα ίδια πραγματικά περιστατικά.

Περιπτώσεις στις οποίες έχει εφαρμογή ο Χάρτης

Με τις σημερινές προτάσεις του, ο γενικός εισαγγελέας υπενθυμίζει ότι οι διατάξεις του Χάρτη είναι δεσμευτικές για τα κράτη μέλη μόνον όταν αυτά εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Με τον τρόπο αυτόν, στις περιπτώσεις στις οποίες οι εθνικές δημόσιες αρχές προβαίνουν σε «εφαρμογή» του δικαίου της Ένωσης, εναπόκειται στην Ένωση να διασφαλίσει τα θεμελιώδη δικαιώματα έναντι των μέτρων των κρατών.

Έτσι, στην παρούσα υπόθεση, ο γενικός εισαγγελέας φρονεί ότι **ο βαθμός συνάφειας μεταξύ του «εφαρμοζόμενου» δικαίου της Ένωσης** (εν προκειμένω: της οδηγίας του 2006) **και των μέτρων της Σουηδίας δεν είναι επαρκής προκειμένου να θεμελιώσει ένα δυνάμενο να προσδιοριστεί με σαφήνεια συμφέρον της Ένωσης να αναλάβει τη διασφάλιση της αρχής *ne bis in idem***. Πράγματι, το σουηδικό σύστημα καταστολής των φορολογικών παραβάσεων δεν απορρέει απευθείας από το δίκαιο της Ένωσης, δεδομένου ότι η εν λόγω οδηγία δεν ρυθμίζει το σύστημα καταστολής των φορολογικών παραβάσεων που αφορούν τον ΦΠΑ. Έτσι, η Σουηδία περιορίστηκε να θέσει το δικό της σύστημα καταστολής των φορολογικών παραβάσεων στην υπηρεσία της εισπράξεως του ΦΠΑ.

Ο γενικός εισαγγελέας, θεωρώντας ότι στην παρούσα υπόθεση δεν τίθεται ζήτημα εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, προτείνει στο Δικαστήριο να κηρύξει εαυτό αναρμόδιο να απαντήσει στο ερώτημα του σουηδικού δικαιοδοτικού οργάνου.

Η αρχή *ne bis in idem*

Εντούτοις, στην περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει εαυτό αρμόδιο, ο γενικός εισαγγελέας εξετάζει την εμβέλεια της αρχής *ne bis in idem* στο δίκαιο της Ένωσης και, πιο συγκεκριμένα, κατά πόσον η εν λόγω αρχή, όπως αυτή κατοχυρώνεται στον Χάρτη, εμποδίζει κράτος μέλος, οσάκις προβαίνει στην εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, να επιβάλλει και διοικητικές και ποινικές κυρώσεις για τα ίδια πραγματικά περιστατικά.

Στο πλαίσιο του εν λόγω ελέγχου, ο γενικός εισαγγελέας υπενθυμίζει ότι ο Χάρτης ορίζει ότι η έννοια και η εμβέλεια των δικαιωμάτων που αυτός κατοχυρώνει είναι «ίδιες» με τις αντίστοιχες της ΕΣΔΑ.

Έτσι, ο γενικός εισαγγελέας υπενθυμίζει ότι η ΕΣΔΑ αναγνωρίζει την αρχή *ne bis in idem*. Περαιτέρω, βάσει της ερμηνείας της εν λόγω Συμβάσεως από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Στρασβούργου, **η ΕΣΔΑ απαγορεύει μέτρα επιβολής και διοικητικών και ποινικών κυρώσεων για τα ίδια πραγματικά περιστατικά**, απαγορεύοντας με τον τρόπο αυτό να κινηθεί δεύτερη διαδικασία, είτε διοικητική είτε ποινική, όταν ήδη η πρώτη κύρωση έχει καταστεί οριστική.

Ωστόσο, ο γενικός εισαγγελέας επισημαίνει ότι **η αρχή *ne bis in idem* της ΕΣΔΑ δεν έχει γίνει ομοφώνως αποδεκτή από τα κράτη που έχουν υπογράψει την ΕΣΔΑ, μεταξύ δε αυτών περιλαμβάνονται διάφορα κράτη μέλη της Ένωσης**. Πράγματι, ορισμένα κράτη μέλη της Ένωσης δεν έχουν κυρώσει την απαγόρευση αυτή, άλλα δε έχουν προβεί στη διατύπωση επιφυλάξεων ή ερμηνευτικών δηλώσεων συναφώς².

² Κατά την ημερομηνία αναγνώσεως των ανά χείρας προτάσεων, το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου 7 της ΕΣΔΑ που κατοχυρώνει την αρχή *ne bis in idem* δεν έχει κυρωθεί από τη Γερμανία, το Βέλγιο, τις Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο. Μεταξύ δε των κρατών που την έχουν κυρώσει, η Γαλλία διατύπωσε μια επιφύλαξη ως προς το εν λόγω πρωτόκολλο, περιορίζοντας την εφαρμογή του μόνο στις παραβάσεις που έχουν ποινικό χαρακτήρα. Επίσης, επ' ευκαιρία της υπογραφής, η Γερμανία, η Αυστρία, η Ιταλία και η Πορτογαλία προέβησαν σε διάφορες δηλώσεις που αφορούν το περιορισμένο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4 του πρωτοκόλλου 7 του οποίου η προστασία αφορά μόνον την επιβολή για δεύτερη φορά «ποινικών» κυρώσεων κατά την έννοια που ο όρος αυτός έχει στην εσωτερική έννομη τάξη.

Βάσει των ανωτέρω, ο γενικός εισαγγελέας φρονεί ότι η επιταγή της ερμηνείας του Χάρτη υπό το φως της ΕΣΔΑ έχει ένα ειδικότερο περιεχόμενο οσάκις –όπως συμβαίνει στην παρούσα υπόθεση- ένα θεμελιώδες δικαίωμα το οποίο κατοχυρώνει η ΕΣΔΑ (εν προκειμένω: η απαγόρευση της επιβολής και διοικητικών και ποινικών κυρώσεων) δεν έχει πλήρως ενσωματωθεί από το σύνολο των κρατών μελών της Ένωσης. Στην περίπτωση αυτή, ο γενικός εισαγγελέας φρονεί ότι η ΕΣΔΑ αποτελεί πηγή έμπνευσης για το δίκαιο της Ένωσης και ότι η υποχρέωση εξομίσσεως του επιπέδου προστασίας του Χάρτη προς αυτό της ΕΣΔΑ δεν έχει την ίδια αποτελεσματικότητα.

Βάσει της ανωτέρω διαπιστώσεως, ο γενικός εισαγγελέας φρονεί ότι από κανένα στοιχείο του Χάρτη δεν συνάγεται ότι σκοπός του είναι να απαγορεύσει τη σώρευση διοικητικών και ποινικών κυρώσεων για την ίδια συμπεριφορά. Περαιτέρω, κατά το γράμμα του Χάρτη βαρύτητα δίδεται στην ποινική διάσταση της αρχής *ne bis in idem*. Εντούτοις, ο P. Cruz Villalón διευκρινίζει ότι η αρχή της αναλογικότητας και, εν πάση περιπτώσει, η αρχή της απαγορεύσεως της αυθαίρετης δράσεως που αποτελεί εγγενή αρχή του κράτους δικαίου απαιτεί να λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας το γεγονός ότι τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά που αποτελούν αντικείμενο εκτιμήσεως της εν λόγω διαδικασίας έχουν ήδη επισύρει την επιβολή διοικητικής κυρώσεως.

Ως εκ τούτου, ο γενικός εισαγγελέας καταλήγει ότι **ο Χάρτης δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη την κάταρξη δίκης ενώπιον ποινικού δικαστηρίου για πραγματικά περιστατικά για τα οποία έχουν ήδη οριστικώς επιβληθεί κυρώσεις, διά της διοικητικής οδού, εφόσον ο ποινικός δικαστής είναι σε θέση να λάβει υπόψη του την προϋπάρχουσα διοικητική κύρωση, προκειμένου να μετριάσει την επιβλητέα ποινή.** Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο της Σουηδίας να εκτιμήσει εάν η εθνική έννομη τάξη του παρέχει τη δυνατότητα αυτής της συνεκτιμήσεως προϋφιστάμενων κυρώσεων.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582